

## מראי מקומות - יבמות

### לה:

שנפלו לה הנכסים כשהיא שומרת יבם, משום נשואה עשה כן, ולא משום ארוסה. ומיהו בעיקר הא דקרינן לה ספק ארוסה, פי' הרשב"א דכיון דלגבי נשואה חשובה ספק נשואה, א"כ גם בארוסה קורין לה ספק ארוסה, אף דבאמת אין נפק"מ בדבר.

ה. דאי ס"ד ודאי נשואה, ב"ש אומרים יחלוקו וכו' הק' הרשב"א, הרי לכאור' ק' טפי לשוי' ב"ה, דס"ל דנכסים בחזקת האב, והו"ל להק' היתכן שיהיו הנכסים בחזקת האב, התנן וכו'. ותני' דהק' לב"ש לרבנותא, לומר דבהא לימא שיהא ליורשי האב כלום, ואפי' לחלוק בנכסים כב"ש, והתנן וכו'.

ה. רישא דאיהי קיימא הו"ל איהי ודאי ואינהו ספק והעיר בשיעורי ר' שמואל (תני"ב) דלכאור' אי"ז מדין אסממ"ז אלא מדין רגיל של המע"ה, שהרי היא המוחזקת על הקרן, אבל לכאור' אין שייך כאן הא דאין ספק מוציא מידי ודאי, שהרי שניהם שוים בספק על הפירות. וביאר דבאמת אינה מוחזקת (ומסתמא כוונתו דמה שהיא מוחזקת על הקרקע אינה חשובה מוחזקת על הפירות), אלא דהבעלות שיש לה על הקרקע היא סיבה ודאית שיהי' לה הפירות. וא"כ, אף שיש ספק דאולי יש להבעל סיבה כאן לקנות הפירות, אבל כיון דלה יש ודאי סיבה לקנין הפירות, א"כ שפיר הוי אסממ"ז. אלא דהק' דבציור דנפל הבית עליו ועל אביו, וכן לגבי הדין דספק זנאי, לכאור' שם ג"כ הוא הוי מוחזק ממש, וודאי גם ב"ש מודה לזה, ולמה נקטה הגמ' דהטעם הוא משום אסממ"ז, והניח בצ"ע.

ו. והא הכא יורשי האב ודאי, וב"ח ספק הק' הרשב"א, אדרבה, לימא דנכסים בחזקת הבן קיימי, ומספק אתה בא להוציאן מוחזקתו, אל תוציאם מספק. ותני' דיורשי האב יורשין ודאי ממ"נ, דאפי' מת האב ראשון, הם יורשין את הבן, והלכך בין מת האב ראשון בין מת הבן ראשון, הם יורשים בודאי, אבל הב"ח בא מכח שעבוד. ואם אי' דלב"ש אין ספק מוציא מידי ודאי, לא הי' לו לב"ח לחלוק בנכסים כלל, דמחוסרי גוביינא הם [וכן דייק מפרש"י].

ז. ואביי לותבני מהא הק' תוס', אדרבה, תק' למה נוטלת כל הכתובה מספק. ותני' לפי שהיא באה בטענת ברי, והיורשין בטענת ספק. וכ' המהרש"א, דאין להק' א"כ מהי קו' הגמ' ולותבני מהא, דדלמא שאני התם שהיא באה בטענת ברי, די"ל דאי בעלמא אין ספק מוציא מידי ודאי, לא אלימא טענת ברי דידה להוציא מידי ודאי.

### א. זיקת נשואה עושה ספק נשואה

פרש"י, וב"ש ס"ל דחלוקה עדיפא, וב"ה ס"ל דחזקה עדיפא. ולשון הריטב"א הוא "ולב"ש חולקין ככל ממון המוטל בספק, ולב"ה מספיקא מוקמינן להו בחזקתה דידה עדיפא מידו, כמו שנפלו לה כשהיא תחתיו דבעל, וכיון שכן אם מתה הוי בעל לגבי יורשיה, כספק יורש לגבי ודאי יורש". וע' בהערות הגר"א יפהן שם שהק' דהא לא מצינו דידה עדיפא מידו כשנפלו לה כשהיא תחתיו, וצ"ע.

### ב. ספק נשואה

תמה בחי' ר' שמעון (סי' ל"ו), הלא ליכא שום מ"ד דזיקה בלבד נישואין עושה אלא ר"א אליבא דר"ש לעיל בדף י"ט, וגם אתותב שם, וא"כ איזה ספק יש כאן דנשואה היא. וביאר דמה שסוברים עולא ורבה דזיקה עושה אותה כנשואה לזכות בנכסיה, אינו מחמת קנינו של היבם בהיבמה משום זקיקתו, שיהי' קניינו ככנוסה, אלא משום קנין דאחיו, דהיינו דהיכא דאיכא יבם לא נפקע קנינו של המת ועדיין אשתו קנוי' לו. וכ' דזהו ככל קניינים שיש לאדם דהקנין לא פקע אחר מיתת הזוכה אלא היכא דאין למת שום תועלת וזכות במה שישאר שלו לאחר מיתתו, אז גלתה התורה שיזכו בו יורשים. ודייק כן גם מלשון הרמב"ן (במלחמות) דכ' "אם היתה שומרת יבם לא נתרוקנה הרשות לעצמה, וכו'", משמע דע"י היבם נשארה ברשות הבעל [שהיבם עומד במקומו].

ועפ"ז ביאר השיטה שהביא הרמ"א (אה"ע ק"ס, ז'), דמה דאמר"י כאן דיורשי הבעל יורשין אותה, היינו אב בעלה [ודלא כרש"י כאן, דביאר דעל היבם קאין]. דאם הלומדות של הדין ספק נשואה הוא מה שהיא נשואה מספק להיבם, א"כ מאיזה טעם הוא זה שאב הבעל שלה יורשה. אבל לפי הנ"ל, דע"י האחים עדיין יש קנין האישות אצל הבעל הראשון, א"כ שפיר י"ל דבאמת אין שייך הירושה לשום אח יותר משל להאב, דהאב יורש בנו.

### ג. זיקת ארוסה עושה ספק ארוסה, דאי ס"ד וכו'

כ' רש"י דלא הי' צ"ל דעושה אותה ספק ארוסה, שהרי לגבי נכסים אין לו שום כח בהם. וכ' דמ"מ קרי לה ספק ארוסה, דהא צריכה חליצה. והעיר הרשב"א דלכאור' יש נפק"מ גם לענין נכסים, דאם נפלו לה הנכסים בחיי בעלה, ועכשיו היא שומרת יבם, כיון שהיא ספק ארוסה, לא תמכור לכתחלה לב"ה מיהא. וכ' לצדד דלכתחלה יכולה למכור נכסים שנפלו לה אף כשהיתה ארוסה, דכיון דעכשיו היא רק שומרת יבם, ואינו עושה אותה אלא ספק ארוסה. ומה שפרש"י דמיירי